

De landbouwafdeling Praag, verantwoordelijk voor Tsjechië en Slowakije, heeft op 31 oktober 2012 definitief het licht uitgedaan op de zolder van de Nederlandse ambassade waar de afdeling was gehuisvest. Gedurende 14 jaar was de afdeling het bedrijfsleven, ngo's en Tsjechische of Slowaakse overheidsinstellingen van dienst. 'Praag' is nu onderdeel geworden van de lange geschiedenis van de Nederlandse 'agrarische vertegenwoordiging' in het buitenland.

Landbouwafdeling Praag 1998-2012

Doel intensivering contacten en samenwerking bereikt

In 1998 startte de landbouwafdeling Praag. Natuurlijk was het niet de eerste kennisgeving van de Nederlandse overheid met de landbouwsector in de Tsjechische en Slowaakse Republieken. Al vele jaren werden vanuit Wenen, maar ook Den Haag, contacten onderhouden met het toenmalige Tsjecho-Slowakije en later de twee zelfstandige landen.

Gedachten over samenwerking werden uitgewerkt in de landbouwwerkgroep, die in de jaren tachtig van de vorige eeuw werd opgericht. In dit officiële forum overlegden Nederlandse landbouwvertegenwoordigers onder leiding van de directeur VAAP (directie Verwerking Afzet Agrarisch Product) van het

toenmalige ministerie van Landbouw en vertegenwoordigers vanuit de Tsjecho-Slowaakse overheid/bedrijfsleven over intensieve samenwerking binnen agribusiness en overheid.

In deze periode waren handelsbelemmeringen op veterinair maar ook fytosanitair terrein belangrijke onderwerpen van gesprek. Tsjecho-Slowakije behoorde, zoals bekend, in die jaren tot de 'staatshandelslanden'. Zo was een landbouwwerkgroep waar beide overheden afspraken maakten belangrijk voor de Nederlandse agribusiness, die zelf met de staatshandelsorganisaties handel kon drijven, maar die bij het oplossen van problemen en identificeren van kansen meestal afhankelijk

was van enige hulp van de Nederlandse overheid. De grens was in die periode nog een reële barrière tussen de EU en deze landen.

Tsjechië en Slowakije gingen begin jaren negentig, eerst samen maar vanaf 1993 ieder voor zich, op zoek naar wegen om de nieuw verworven vrijheid op economisch en politiek terrein in te vullen. Ook Nederland stak een helpende hand uit, door assistentie via praktisch gerichte projecten in landbouw en (ontwikkeling van) natuur. Het Programma Samenwerking Oost-Europa (PSO) en het EU-programma MATRA werden hiervoor ingezet.

PSO, was in het begin een zeer flexibel programma, gemanaged door het ministerie van Economische Zaken/DG-BEB. Het gaf de agrarische sector evenals het ministerie van Landbouw ruimte om in te spelen op de kansen voor beide partijen. Veel projecten hebben bijgedragen aan het positieve beeld van de Nederlandse landbouw in beide landen. Een voorbeeldoerderij voor de

melkveehouderij in Nitra was een van de meest in het oog springende voorbeelden. Naast een praktisch voorbeeld was het project verbonden met de Landbouw Universiteit van Nitra voor onderzoek en opleiding. Het verzorgen van klauwen is een van de onderwerpen die hier werd onderwezen aan boeren uit de omgeving en studenten. Nu staat deze methode aldaar bekend als 'de Hollandse methode', mede door de vele cursussen van Veeopro. De samenwerking op natuur kreeg onder andere gezicht door hulp aan de vogelbescherming, nu een zeer gerespecteerde en invloedrijke ngo.

Met de aanstaande toetreding van Tsjechië en Slowakije tot de Europese Unie, nam eind jaren negentig de behoefte toe aan het intensiveren van de contacten. De vestiging van een landbouwafdeling op de Nederlandse ambassade in Praag was één van de belangrijkste middelen die hiervoor werden ingezet. In deze periode was er veel om over te praten, te discussiëren en ook om van mening te verschillen. Veel tijd werd gestoken in het

(proberen) te begrijpen van elkaars situatie; de situatie in Tsjechië en Slowakije, maar ook die in de EU en Nederland.

Actie was beleidsinhoudelijk en bij activiteiten van agribusiness of ngo's het kernwoord. Met de ministeries van Landbouw in beide landen werd intensief samengewerkt bij de aanpassing van 'het landbouwdossier' aan de Europese wet- en regelgeving. Een voorbeeld is het gemeenschappelijk werken van Tsjechische parlementariërs en Nederlanders aan wetgeving voor dierenwelzijn of - na de toetreding - de assistentie bij de voorbereiding op het eerste voorzitterschap van de EU. Een nieuwe klus voor de Tsjechen, die ze goed volbrachten, ondanks politieke strubbelingen. Of gesprekken met agrarische ngo's, om ook hier een omslag teweeg te brengen: van 'de overheid moet het oplossen' naar 'de markt is wat ons succes bepaalt'.

De activiteiten ter ondersteuning van de Tsjechische agrosector vroegen veel aandacht en ook hier werden successen geboekt,

zoals de hulp aan de groentesector, iets wat nog altijd veel wordt genoemd door Tsjechen. Nederland hielp de Tsjechische bond van groentetelers om op vier plaatsen een voorlichter te plaatsen. Deze voorlichters werden in Nederland opgeleid en ondersteunden zowel grote als kleine Tsjechische bedrijven bij de omschakeling van een plan- naar een markteconomie.

‘Vestiging van de afdeling was een belangrijk middel voor intensivering van de contacten’

De Nederlandse zaadsector profiteert hier nog altijd van. Het aantal bedrijven dat zich gevestigd heeft, is relatief beperkt. Maar dit komt vooral door de beperkte markt van beide landen, handel blijft het belangrijkste.

Een bedrijf dat vanaf begin jaren negentig aanwezig is, is Ahold met de supermarktketen Albert! Maar ook een aantal primaire bedrijven is opgestart, zowel in de veehouderij als in de akkerbouw en er volgen nog

steeds, zij het mondjesmaat, nieuwe. Natuurlijk zijn er ook enkele Tsjechisch-Nederlandse samenwerkingsverbanden, waarvan ARBOEKO een mooi voorbeeld is.

Tijden veranderen en relaties ontwikkelen zich verder. Tsjechië en Slowakije zijn gewaardeerde leden binnen de Europese Unie. Veel contacten op niveau van overheid, bedrijfsleven en/of ngo's vinden plaats in Brussel of gewoon via de mail, telefoon of sociale media. We weten elkaar steeds gemakkelijker te vinden om ideeën uit te wisselen, oplossingen voor knelpunten te zoeken of allianties te smeden.

Met gepaste trots kijkt de laatste bezetting van de landbouwafdeling Praag terug. Het doel waarvoor het werd opgericht, is bereikt: intensivering van contacten en samenwerking. Sluiten is eigenlijk niet het goede woord, zoals blijkt uit vele bijdragen in het herinneringsboekje dat is gemaakt. Beter is vast te stellen dat de gecreëerde samenwerking en contacten op eigen benen kunnen staan.

Ellen van de Vrugt, oud-Landbouwwraad Praag

Opening schooltuin in het kader van het project 'green city Prague'.

Medewerkers van de landbouwafdeling Praag 1998-2012

Landbouwwraad

1999-2002 Rieks Clevering
2002-2007 Patricia de Vries – van Loon
2007-2012 Ellen van de Vrugt

Administratief Medewerker

1998-2002 Wendy Hoekstra
2002-2005 Carla Stoet- Teunissen
2005-2011 Branka Secur

Agricultural Assistant

1998-2012 Marek Soph